

Pesymizm i renty dożywotnie

GRAPE. TŁOCZONE Z DANYCH

Aktuariusze, profesjonaliści trudniący się szacowaniem ryzyka, nie wymyślili niczego atrakcyjniejszego dla seniorów niż renta dożywotnia – to świadczenie w stałej wysokości z gwarancją wypłaty przesyłane dopóty, dopóki żyje posiadacz. Takie rozwiązanie pozwala uniknąć klepania biedy na emeryturze.

Wysokość renty, w uproszczeniu, szacujemy, dzieląc wartość zgromadzonych oszczędności przez liczbę miesięcy dalszego oczekiwanego trwania życia. Tak obliczone świadczenie wypłacane jest 12 razy w ciągu roku aż do naszej śmierci, bo renta tych, którzy żyją dłużej, niż oszacowano, wypłacana jest ze środków tych, którzy umarli wcześniej, niż oczekiwano (instytucje finansowe zarabiają na odsetkach od przechowywanych oszczędności i na opłatach manipulacyjnych).

Ponieważ rozwiązanie to gwarantuje spokojne życie na starość, powinno być powszechne. Tymczasem decyduje się na nie relatywnie niewiele osób, co dobitnie pokazała reforma podatkowa w Wielkiej Brytanii. Przed 2014 r. zebrane oszczędności emerytalne w momencie przejścia na emeryturę zgodnie z prawem należało przeznaczyć na kupno renty dożywotniej. Istniała wprawdzie możliwość wypłacenia zebranych pieniędzy na inne sposoby (np. wszystkich oszczędności naraz), jednakże taka wypłata obciążona była podatkiem w wysokości 55 proc. W 2015 r. to ograniczenie zniesiono – można było wypłacić wszystkie oszczędności emerytalne bez dodatkowej daniny dla fiskusa. O ile przed zmianą na kupno renty dożywotniej decydowało się 90 proc. osób, o tyle po zniesieniu opodatkowania – już tylko 12 proc. przechodzących na emeryturę. Dlaczego?

Po pierwsze, część Brytyjczyków mogło być przekonanych, że gwarantowana przez państwo emerytura w pełni zaspokoi na starość ich potrzeby. Po drugie, część mogła chcieć zostawić po sobie spadek, by np. sfinansować dzieciom kupno mieszkania czy edukacji – w takich warunkach dożywotnie świadczenie indywidualne jest nieatrakcyjne. David Sturrock i Cormac O’Dea (Institute for Fiscal Studies) wskazują na trzecie wyjaśnienie: większość Brytyjczyków nie jest w stanie ocenić, jak długo będzie żyła – osoby w wieku od 50. do 70. lat zaniżają szansę na dożycie 75. roku życia aż o 20 pkt proc. Jeżeli wydaje nam się, że będziemy żyli krócej, to renta dożywotnia wydaje się za niska.

Sturrock i O’Dea używają standardowego ekonomicznego modelu podejmowania decyzji. Jeżeli do obliczeń użyje się danych podanych przez urząd statystyczny, to model wskazuje, że ponad 90 proc. populacji powinno zdecydować się na kupno renty dożywotniej. Jeżeli zamiast prawdziwych danych użyje się subiektywnych przewidywań zainteresowanych, ten odsetek spada poniżej 50 proc. Wynika z tego, że duża część Brytyjczyków nie kupiła renty dożywotniej, myśląc, że będzie żyć krócej, niż faktycznie będzie jej to dane.

Podobnie rzecz ma się u nas – wynika z badań Michała Krawczyka z Uniwersytetu Warszawskiego. Obecnie w Polsce osoba w wieku 50 lat ma 86 proc. szans na to, że dożyje 75. urodzin. Ale naszym pięćdziesięciolatkom wydaje się, że ich szansa na przeżycie kolejnych 25 lat wynosi ledwie 69 proc. Na pierwszy rzut oka może wydawać się, że to niewiele – tylko 17 pkt proc. Spójrzmy na to z drugiej strony: ryzyko śmierci między 50. a 75. rokiem życia jest przeszacowane ponad dwukrotnie. Wobec tego my też wycenimy wartość renty dożywotniej nisko, bo za nisko postrzegamy szansę na dożycie późnej starości.

Nasze wybory dotyczące emerytury mają to do siebie, że jeżeli popełnimy błędy za młodu, to nie będziemy mogli ich poprawić na starość. Renty dożywotnie są korzystne – tu modele ekonomiczne się nie mylą. To my się mylimy przy ocenie tego, jak długo będziemy żyli. Lepiej więc sprawdzić tablice dalszego trwania życia GUS. ©©

Autor
Artur Rutkowski
ekonomista

◀ poprzedni

▶ następny

TELEFON: 22 761 31 27

EMAIL: edgp@gazetaprawna.pl

ADRES: ul. Okopowa 58/72, Warszawa

NA SKRÓTY

STRONA GŁÓWNA

CZYTAJ E-WYDANIE

PRENUMERATA

BIBLIOTEKA WYDAŃ

STREFA EKSPERTA

JAK TO DZIAŁA

REGULAMIN

OCHRONA
PRYWATNOŚCI**TYGODNIKI DLA PRENUMERATORÓW**

PODATKI I KSIĘGOWOŚĆ

RACHUNKOWOŚĆ I AUDYT

FIRMA I PRAWO

SAMORZĄD I ADMINISTRACJA

UBEZPIECZENIA I ŚWIADCZENIA

TYGODNIK GAZETA PRAWNA

PRAWNIK

KADRY I PŁACE